

Nr 273.

Av herr **Edberg**, om moratorium i vissa fall för ägare till jordbruksfastighet m. fl.

Den förödande ekonomiska kris, som övergår vårt land, är redan nu konstaterad av alla, och synes densamma tyvärr att än mer försvåras. Under årets remissdebatt ha talare från alla partier bekräftat, att verklig fara är å färde för särskilt det svenska jordbruksfolket, ty om ryggraden i människokroppen skadas, bli de andra lemmarna stela eller förlamade.

Jordbruket, landets ekonomiska ryggrad, har icke endast skadats, utan är på god väg att knäckas. Detta måste leda till en riksolycka, som bör och måste förhindras.

Jordbrukarnas redan förut svåra ekonomiska ställning har under sista åren i högsta grad försämrats, varom de å sistone påbörjade masskonkurrenserna t. o. m. i sådana landsändar som Skåne, där enligt uppgift i dagspressen i ett enda tingshus för närvarande handläggas 58 stycken, bära vittne. I västra Sverige och framför allt i Norrland äro småbrukare i ett icke bättre, snarare i ett ännu mera förtvivlat läge, och på mångt ställe ropas det: »Bröd, bröd!» Om icke något oförutsett inträffar inom den närmaste tiden, rullar en konkurslavin ut över Sveriges jordbrukare. Ty liksom den förödande stormen, vilken svepte över Upplandsslätten, därvid den ena trädet drog det andra med sig och på så sätt sopade rent, där förödelserna gått fram, är en liknande storm nu i annalkande för den svenska jordbruksbefolkningen.

Fara föreligger, att på grund av detta katastrofala läge vissa t. o. m. relativt välsituerade fordringsägare uppsäga sina utlåningar till jordbrukarna. Ja, kanske en eller annan av dem till och med begagnar den svåra situationen för att själv för ett orimligt lågt pris till följd av tvångsförsäljning komma över ägarens under årtionden genom strävsamhet och försakelse uppbyggda hem. Detta får icke och kan icke tillåtas.

Genom den höga räntepolitiken och genom det förslag som väckts från visst för jordbrukets nödläge icke kännande men dock riksbanksledningen närstående håll om t. o. m. ännu högre låneränta, måste de allvarligaste farhågorna ännu mera skärpas, framför allt för den skuldsatte jordbrukaren och för småfolket i vårt land.

Vi få icke glömma, att jordbruket icke endast ger arbete åt den största befolkningsgruppen utan jämväl är industriens största konsument. Industrien har genom tullar skyddats på jordbrukets och skogsbrukets bekostnad, vilka icke hittills kommit i ens tillnärmelsevis samma ställning och i en följd

av år behandlats på ett otillbörligt sätt. Detta såväl som de orättvisa skattebördorna har i hög grad bidragit till jordbruksnäringsens i Sverige nu förtvivlade läge. Trots detta vill det synas, som om vissa industriidkare, vilka tack vare angivna förhållande även kunnat bygga upp en relativt lönande exportindustri, nu glömt detta och säga: »Mohren har gjort sin tjänst, mohren kan gå.» I stället borde man förstå, att då det inom landet konsumeras cirka 70 % av industriens alster, måste en ekonomisk ruin för jordbrukarna draga med sig oberäknade konsekvenser även för industriens arbetare och samtliga befolkningslager.

Det finns vissa grupper i vårt land, som haft mindre kännning av krisen och därför tyvärr t. o. m. i höga tonarter prisa ledningen i vår egendomliga räntepolitik. Jag hänvisar till »Svenska Bankoposten» för i år, nr 4, sid. 2: »Diskontopolitiken ur löntagarsynpunkt.»

En viss del av stadens befolkning och tjänstemännen i vårt land ha kanske ännu ej känt det ekonomiska depressionstrycket eller hört suset av — bildligt talat — virvelstormarna i vårt land, men de finnas, som till följd av förbindelser ha sina rötter knutna vid den svenska modernäringen, och vilka därför förstå saken och uttalat sina varningar mot att denna näring — Sveriges ryggrad — knäckes.

Egna intressen måste här åtminstone i nuvarande situation vika för riksintresset. Det lojala långgivareintresset bör det samtidigt vara statens plikt att skydda mot oförskyld förlust såsom för övrigt redan sker i fråga om vissa industriintressen. Går Sveriges bondeklass under, då har en olycka inträffat, om vars konsekvenser flertalet medborgare i vårt land ännu icke bildat sig en föreställning, och då kommer en hård dom att skrivas av framtida historieskrivare över dem, som icke förstått eller icke velat avvärja denna riksolycka.

Med hänsyn till vad ovan anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta författningar av det innehåll, att inteckningar, som gravera i jordbruksegendom och för vilka betalning fordras under innevarande år eller under tiden till den 1 juli 1933, icke må genom något exekutivt förfarande indrivnas eller ägare för jordbruksfastighet försättas i konkurs för skuld enligt inteckning i jordbruksfastighet eller ränta därpå, och att icke heller lån, som upptagits i bank, firma eller hos enskild person mot inteckning såsom hel eller delvis säkerhet under ovan angivna tid må kunna indrivnas på exekutiv väg samt att därjämte för växellån, för vilka motvärdet använts huvudsakligen till jordbrukets eller dess binäringsars främjande eller upprätthållande, generellt moratorium till den 1 juli 1933 beviljas enligt de närmare bestämmelser, som Kungl.

Maj:t fastställer, varvid kreditkassan av år 1922 bör stödja de fordringsägare, vilka härigenom event. bli lidande, såsom hittills skett, då det gällt industrien, samt

att vederbörande utskott måtte utforma för dessa bestämmelsers utfärdande erforderlig författningstext.

Stockholm den 22 januari 1932.

P. J. Edberg.
